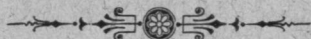

Leto XIX.

Številka 6.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1903.

VSEBINA.

1. K. W.: O bistvu tožbe za dedščino	161
2. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.	
a) K uporabi §-ov 362 in 364 o. d. z. Lastnik služeče stvari je zavezan dovoliti potrebne naprave, da se more izvrševati služnost	167
b) V pravdi navedena vrednost pravnega predmeta je merodajna tudi za obnovno postopanje. — O obnovni tožbi je razpravljati v enakem postopanju, v kakeršnem se je vršila glavna pravda	176
c) K razlagi §-a 222 izvrš. reda. Povračilni zahtevek je iztožljiv, da celo izvršljiv	178
Kazensko pravo.	
Lokava pridobitev in prenaredba volilnega pooblastila za volitev občinskega odbora je zvito pačenje glasovanja v zmislu člena VI. zak. od 17. decembra 1862, št. 8 drž. zak. iz 1863. Prebranje zapisnikov zaslišanih, a k glavni razpravi ne povabljenih prič ne ustanavlja nikake ničnosti	182
3. Listek. Nova c. kr. justična palača in nova jetnišnica v Ljubljani	186
4. Razne vesti	189

Slovenski Pravnik.

Leto XIX.

V Ljubljani, 15. junija 1903.

Štev. 6.

O bistvu tožbe za dedščino.

Razlikovati je treba tožbo za dedščino (Erbschaftsklage) od drugih tožeb, ki se nanašajo tudi na zapuščinsko premoženje. Tako je različna od tožbe za dedščino tožba zastran razdelitve dedščine (Erbteilungsklage), potem tožba o dednem pravu (Erbrechtsklage) ali tožba za volilo (Vermächtnissklage). Le-ta zadnja vsebuje že določen obligatoren zahtevek napram zapuščini ali dediču. — Tudi tožba zastran razdelitve dedščine že ima gotovo podlago iz dognane zapuščinske razprave; deleži posameznih dedičev so že določeni, na pr. od petih dedičev dobi posameznik idealno petinko cele zapuščine, in povod navedeni tožbi je le način, kako se naj posamezni kosi zapuščine med upravičence razdele. Delitev zapuščinskega premoženja je mogoča bodi si pred prisojilom ali po njem, kakor to urejajo določila §-ov 165—171 ces. pat. z dne 9. avgusta 1854 št. 208 drž. zak.; zapuščinsko oblastvo ima le tedaj, kedar dediči glede razdelitve niso sporazumni, dolžnost, da udeležence zavrne na pravdno pot, in tedaj je dan položaj za vložitev tožbe na razdelitev dedščine. — Tudi tožba o dednem pravu se že vrši v teku zapuščinske razprave, pred prisojilom; podlaga za takšno tožbo je dana, ako se še ne ve, komu se naj zapuščina prisodi, ker še osebe upravičenih dedičev niso gotove, ker njih dedna pravica ni še dognana, marveč je še sporna. Rešitev tacih sporov urejajo določila §-ov 125—127 navedenega ces. pat.; povod takim tožbam bo dejstvo, da različne osebe iz raznih, nasprotujočih si naslovov zahtevajo gotove pravice do zapuščine. —

Čisto kaj drugega je pa tožba za dedščino (Erbschaftsklage). Četudi se s prisojilom domakne zapuščina, še ni izključena ugotovitev dedinskih zahtevkov do zapuščinskega premoženja, kajti prisojilo ni konstitutivne, nego le deklarativne moči; ako se pa nasproti s prisojilom izkazanemu in legitimova-

nemu dediču hoče uveljaviti pravico do zapuščine, treba je v to tožbo na pripoznanje in izročitev zahtevane dedščine, oziroma zahtevanega deleža na njej. Ta tožba je liki »hereditatis petitio« v rimskem pravu in §-a 823 in 824 obč. drž. zak. jo nazivata »tožbo za dedščino«.

Proti komu se naj vloži ta tožba? Glasom besedila obč. drž. zakonika bodi toženec tist, kateri je dedščino po prisojilu že v posest dobil, in se torej meni, da poseduje toženec dedščino liki dedič (»pro herede«). Seveda veljajo tudi tukaj določila §-ov 377 in 378 o. d. z., vsled kojih mora oni, ki trdi, da poseduje dedščino, ne da bi jo v istini imel, tožitelju vso škodo povrniti, ker je istega v zmoto pripravil; isto tako je zavezan oni, ki je dedščino že posedoval, a jo po dostavljeni mu tožbi popustil, njo tožitelju na svoje stroške nazaj spraviti ali izvanredno vrednost povrniti, razun če tožitelj le faktičnega imetelja hoče pozvati s tožbo. Tudi kupca dedščine, naj si je v dobri ali slabi veri, je moči z napominano tožbo pozvati, kajti on po §-u 1278 o. d. z. ne zadobi samo pravic, ampak tudi vse dolžnosti prodajalca kakor dediča in je torej zavezan tožitelju, ki v sporu za dedščino zmaga, dedščino izročiti bodi si popolnoma ali deloma. § 1283 o. d. z. izrecno določa, da jamči prodajalec za resničnost svoje dedne pravice, kakor jo je napovedal, in to določilo bi ne imelo zmisla, ako tožba za dedščino napram nje kupcu ne bi bila dopustna; temu ne nasprotuje besedilo §-a 824 o. d. z. in fine, katero se nanaša zgol na medčasno pridobljene dedinske kose, nikakor pa ne na pridobljeno dedščino kakor celoto. Taka tožba je pa nepogojno takrat izključena, ako toženec le poseduje posamezne kose iz dedščine vsled singularnega pravnega naslova; glede taci kosov je le mogoče nastopiti z lastninsko tožbo. Mogoče pa je vsekakor, tožbo za dedščino naperiti proti fiscusu ali drugim osebam, koji so zapuščino, češ, da je kadukna, v posest vzeli.

V utemeljevanje tožbe za dedščino je potrebno, *a)* da se izkaže smrt zapustnikova *b)* da dokaže tožitelj pravni naslov, iz katerega on sam dedščino zahteva (bodi si vsled pogodbe, oporoke ali sorodstva t. j. zakona) in *c)* da dokaže, da njegova dedna pravica izključuje nasprotnikovo bodi si popolnoma ali deloma; nikakor pa ni potrebno, da je tožitelj dedščino

že nastopil, kajti s tem, da se tožba za dedščino naperi, je že njegova volja razvidna, da hoče dedno pravico pridobiti. Ako bi torej tožitelj kot intestatni dedič napram oporočnemu dediču nastopil, ne bi zadostovalo, da izkaže samo svoje sorodstvo z zapustnikom, marveč moral bi tudi dokazati, da imenovani dedič ni sposoben dedovati ali da oporoka ni veljavna, ki govori na korist toženčevo vsled njene pristnosti in zunanje pravilnosti; treba je namreč dokaza, da pomanjkljivosti, na katere se zatrjana neveljavnost oporoke upira, zares obstojé; glede pristnosti pridejo sedaj v poštev določila §-ov 312, 314 in 315 civ. pr. r.

Petit tožbe meri pred vsem na to, da se tožitelja pripozna za edinega dediča ali za sodediča, in da se mu izroči dedščina cela ali po delu, ki mu gre, da se torej dedščina odstopi ali primerno razdeli, kakor se čita v §-u 823 o. d. z. Sodniku je v svoji razsodbi najpopreje dognati in pripoznati, da obstoji edino od tožitelja zahtevana dedna pravica ali delna takšna pravica, dalje pa še, da je toženec zavezan izročiti bodi celo zapuščino ali nje idealni del.

Kako pa vpliva navedena tožba na razmere, ki so se ustanovile po prisojilu zapuščine napram tretjim osebam? Ali tožba takšne razmere uniči ali predrugači? Tako nastane vprašanje, ali se oživi pravica, ločiti imovino, kojo določuje § 812 o. d. z. za upnike dedščine, za volilojemnike in nujne dediče? Nekateri pravniki so to vprašanje potrdili, vendar po nepravem. Opirajo svoje mnenje na to, da se vsled tožbe za dedščino že izdano prisojilo uniči in da je potreba še enkrat zapuščinsko razpravo pričeti. Veljavni zakon in sicer § 180 ces. pat. z dne 9. avgusta 1854 št. 208 d. z. pa odločno zahteva, da je oporoko, ako se najde še le po izdanem prisojilu, sicer zapuščinskim oblastvom predložiti, ondu razglasiti in pri spisih ohraniti, da pa vendar nove razprave o zapuščini ni več, nego morajo one osebe, ki iz navedene listine kaj pravice zahtevajo, svoje pravice uveljavljati nasproti posestniku dedščine potem redne pravde in se torej prisojilo formalno več ne razveljavi. Dvomno ni, da sredstvo §-a 812 o. d. z. nima mesta izven zapuščinske razprave; v teku pravde pridejo le v poštev ona sredstva, koja so mogoča po civilnopravnih zakonih.

Nadalnje vprašanje je: kako se spreminja jamstvo iz §-a 550 o. d. z. glede solidarne zaveze za dolgove in druga zapuščinska bremena? Gotovo je, da od posesti odstopivši posestnik dedščine, ako se mu cela zapuščina odvzame, nikomur nič ne jamči, in to tudi ne več, če se je prvotno pri zapuščinski razpravi celo nepogojno dedičem prijavil; tudi nepogojno izjavljenje dedičem provzroči jamstvo edino le iz razmerja dediča; če torej vsled obsodbe nisem več dedič, tudi ni, da bi iz tega ozira komu kaj jamčil. — Ako pa se tožencu v naši pravdi samo en del dedne pravice odvzame, preneha njegovo jamstvo za slučaj pogojne prijave dedičem le deloma in sicer po razmerju odvzete mu pravice; ako pa se je nepogojno dedičem prijavil, se jamstvo nič ne spremeni, ker tudi celo že po izdanem prisojilu jamčijo dediči, ki so se nepogojno za dediče prijavili, v zmislu §-a 820 o. d. z. drug za drugega in vsi za posameznega. Samo po sebi pa je umevno, da preide vse jamstvo na zmagovitega tožitelja, ako se njemu, kakor edinemu dediču cela zapuščina pripozna, a pro rata v razmerju priborjenega deleža, ako zmaga samo z deležem cele zapuščine; ni več potrebna dedna prijava, prav za prav je ista nedopustna, kajti ta prijava spada v krog zapuščinske razprave in je del iste, dočim odpade vse enakovrstno razpravljanje in tudi ni več dopustno, ako je že zapuščina prisojena bila. — Zmagoviti tožitelj jamči zgolj radi tega, ker se mu preda zapuščina, z dolgovi in legati že obremenjena, bodi si popolnoma ali deloma in je torej ipso facto zavezan prevzeti vsa, zapuščine držeča se bremena! Ni zakonitega razloga najti, da bi tožitelj jamčil za ta bremena iz lastnega premoženja, razen že omenjenega slučaja, da v pravdi za dedščino zmagovita stranka ostane v obvezi uže vsled nepogojne dedne prijave, ko je podala tekom zapuščinske razprave (§ 800 in 801 o. d. z.).

Jako zanimivo in kočljivo je vprašanje o zavezi toženčevi, kaj naj povrne, »restituira« iz per nefas mu prisojene zapuščine? On mora vse to, kar je kakor dedič sprejel in kar še sam poseduje, (seveda popolnoma ali deloma) nazaj dati. Važno pa je vprašanje, ali on jamči tudi za to, kar je iz zapuščinske mase v nič prišlo (se poškodovalo, povžilo in uničilo)

ali kar se je prodalo? Pri tem je vsled analogije §-a 335 o. d. z. razlikovati, ali se nahaja dedič v dobri ali slabi veri. — Nepošten posestnik je zavezan vsò škodo povrniti, koja je nastala vsled njegove posesti, torej mora, ako so se zapuščinski predmeti vsled njegove krivde uničili ali pokazili, vrednost povrniti (§ 335 in 1323 o. d. z.) in celó vrednost posebne priljubljenosti (§ 335 in 1331 *ibid.*), ako je prišel v posest dedščine po dejanju, v kazenskem zakonu prepovedanem. Za naključje pa jamči v toliko, kolikor bi ona stvari pri tožitelju ne bila zadela. Ako so se stvari iz mase prodale, je istotako nepošten posestnik dolžan trpeti, da se prodana stvar od njega nazaj zahteva in da isto povrne; ako pa to ni več mogoče, mora vrednost povrniti; da zavezan je, ako je dobljeno plačilo bilo višje, nego znese navadna vrednost stvari, celo povrniti ta prebitek (§ 335 o. d. z.). Drugače pa, ako je ravnal posestnik dedščine v dobri veri; v tem slučaju on glasom §-a 329 o. d. z. ni več odgovoren za to, če se je stvar pokvarila ali celo popolnoma zavžila ali uničila, še manj pa jamči za naključje. Upoštevati je vendar tu določilo §-a 338 o. d. z., da namreč tudi pošten posestnik od časa mu dostavljene tožbe celo jamči za naključje, katero se pri tožitelju ne bi bilo pripetilo, ako je zavlekel izročitev stvari po nagrajivi pravdi.

Prepirno pa je vprašanje, ali je zavezan pošten posestnik samo tiste dedinske stvari izročiti, katere še »in natura«
poseduje, ali tudi skupila za že prodane imovinske kose ali drugače zamenjane stvari? Po rimskem pravu je jasno, da tudi dobro vero imajoči posestnik nobenega dobička iz te posesti ne sme pridržati, nego je zavezan toliko nazaj dati, za kolikor se je obogatil. To mnenje bo tudi pravilno za našo avstrijsko civilno pravo; povdarjati je namreč pred vsem, da bi pravica zelo onemogla, ako bi človek le bil za to odgovoren, kar je sprejel, ako bi se ne smelo podedovane stvari prodati ali zamenjati. Posebno dandanes je vse pregiblivo in ni moči preprečiti tega stalnega gibanja in spremenitve materije; mi torej pritrujemo načelu, da se iz posesti takšnega dediča, ki je dolžan vsled tožbe dedščine popolnoma ali deloma izročiti tretjemu, vse to vzame, za kar bi se obogatil. — Na to tolmačenje

meri zakon sam v §-ih 947 in 952 ter v §-u 824 o. d. z.; celo zadnji § govori o poštenem kakor nepoštenem posestniku dedščine, vendar pa razpravlja samo o zahtevi gledé že sprejetih pridelkov in o povrnitvi stroškov, ki jih je toženec na zapuščino obrnil, dočim ničesar ne omeni o povračilu škode vsled razprodaje posameznih kosov od dedščine, kar vendar jasno kaže, da posestnik dedščine v tem oziru ni enako obvezan, kakor tist, ki pošteno poseduje drugo posamezno stvar.

V tem pogledu ni mogoče pritrditi mnenju Unger-ja, ki razlikuje, ali se je nabavila nova stvar za dedščino in je v njenem interesu, ali iz drugega premoženja posestnika dedščine in za lastne njegove namene. Kako pa bi naj človek varoval, da se podedovani predmet ne zamenja z drugim, in ali že naj vsak »bona fide« posestnik zgodaj na to misli, da mu čez leta »hereditatis petitor« utegne izmakniti kaj iz dedščine? V tem ni najti prave logike! Pridemo torej do zaključka: da posestnik dedščine, naj si je tudi pošten, nima pravice si kakšen dobiček iz svoje posesti pridržati, marveč da je zavezan vse nazaj dati, s čemur bi se še sicer obogatil. Podlaga za takšen preračun bo seveda sodni inventar, oziroma na mestu prisege storjena napoved zapuščinskega premoženja, eventualno pride v poštev člen 42 uvod. zakona k c. pr. r.

Radi pridelkov in stroškov je uporabljati ona načela, ki veljajo za rešitev vprašanja pri poštenu in nepoštenu posesti (§-i 330—335 o. d. z.). Ni lahko razsojevati, koga je smatrati poštenim ali nepoštenim posestnikom dedščine? Nikakor se ne more reči, da pripade dedščina popolnoma ali deloma onemu, kojemu pristojna močnejši ali enako močni dedni naslov (§ 326 o. d. z.). Saj je še le treba ta naslov uveljaviti in sodišče ga tudi mora priznati (§ 799 in 819 o. d. z.).

Nepošteni posestnik bo vsekakor le tist, ki bodi si sam na goljufiv način dedni naslov proizvede, na pr. ponarejen testament, ali ki je družega, kojemu je pristojal enak ali močnejši dedni naslov, nalašč (hudobno) odvrnil, uveljaviti ga (n. pr. testament uničiti).

Ni pa krivo tolmačiti konečnih besed §-a 824 o. d. z., ki služijo eminentno praktičnim razmeram in varujejo prosto gibanje v vsakdanjem prometu, namreč, da tretja oseba, ki

pošteno poseduje, nikomur ni odgovorna za medčasno pridobljene dedščinske kosel. V tem oziru velja načelo, da je smatrati nasproti vsakemu tretjemu, ki ne pozna pravega razmerja in torej v dobri veri živi, onega za pravega dediča, ki se izkaže za dediča na podlagi sodnega prisojila.

Ako končno primerjamo besedilo §-a 824 z onim v §-u 367 o. d. z., takoj razvidimo, da obsega § 824 več stvari, ker se nanaša tudi na nepremične stvari; sicer § 824 o. d. z. le govori o prenosu lastnine posameznih zapuščinskih predmetov, vendar ni storjena izjema ter z ozirom na § 456 o. d. z. ni dvomno, da se določila § 824 o. d. z. tudi raztezajo na pridobitev zastavne in služnostne pravice, spadajoče v zapuščinsko premoženje, in je čisto utemeljeno, da mora zmagujoči lastnik dedščine spoštovati in priznavati vse v dobri veri po prisojeni zapuščini pridobljene zastavne in služnostne pravice, tako gledé premičnin, kakor nepremičnin. Po tem je tudi jasno, da ostanejo v moči ona sredstva, kojih so se posluževali upniki dediča glede dedščine v zmislu §-a 822 o. d. z.

Omenjam naj še, da je judikatura o predmetni tožbi jako skromna; saj je umevno, da se tožbe za dedščino ne rodijo vsaki dan, ko večinoma zakoniti dediči ali testamentarni dediči brez spora pridejo v posest in last dedščine. Radi teh skromnih judikatov tudi marsikatero, gori napominano sporno vprašanje ni avtentično rešeno; to pa je bil tudi povod razmotravanju v tem članku zaradi že samo ob sebi jako interesantnega predmeta.

K. W.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) K uporabi §-ov 362 in 364 o. d. z. Lastnik služeče stvari je zavezan dovoliti potrebne naprave, da se more izvrševati služnost.

C. kr. okrajno sodišče v Škofji Loki je z razsodbo dne 20. septembra 1902 C 82/2 spoznalo tako: I. Tožbena zahteva, da je toženi J. G. dolžan graditi laz (*a-b-c* obrisa v

tožbi) na njegovi parceli št. 415 d. o. N. tako, da ne bo mogla živina tožnikov v ta laz zahajati, — eventualno dovoliti, da tožniki ta laz sami grade, in konečno plačati tožnikom pravdne stroške, vse v 14 dneh proti izvršbi, — se odbije. II. Tožniki so dolžni plačati toženemu na 52 K odmerjene troške pravne branitve v 14 dneh proti izvršbi.

Dejanski stan.

Po vsebini tožbe imajo temeljem poravnave od 3. septembra 1860 št. 2061 v prilogi *A* tožniki pašno pravico na toženčevi parceli št. 415 d. o. N., ki leži v sredini drugih tožnikovih pašnih parcel. Lega je razvidna iz obrisa *B* tožbe. Na tej pašni parceli ima toženec laz, ki je zaznamovan na obrisu s črkami *a-b-c-d*. Ta laz je treba graditi, da ne uhaja živina vanj in se ne dela škoda, oziroma, da se izvrševanje pašne pravice ne otežkoči. Tudi je grajenje tega laza potrebno radi tamkajšnjih prepadov, ker se živina sicer poškoduje. Toženec in njegovi posestni predniki so imeli, odkar je urejena pašna pravica t. j. od l. 1860. naprej, kakor tudi poprej, ta laz vedno zagrajen in sicer je bila tam živa meja, katero so tudi toliko sami gradili, da živina ni mogla skozi uhajati. — Sedaj želi toženi J. G. odkupiti te pašne pravice, kar pa ne gre že zaradi tega ne, ker je pašna pravica na njegovih parcelah predpogoj izvrševanja pašne pravice na tožnikovi parceli tako, da če bi se tožnikom paša na parceli toženčevi zabranila, bi se jim ob enem zabranilo izvrševanje pašnih pravic na drugih parcelah. Da bi tožnike toženec k temu prisilil, podrl je letošnjo pomlad ograje v črti *a-d* obrisa in je živina tožnikov uhajala v njegov laz; zato jih je ovadil pri c. kr. okr. glavarstvu v Kranju. Vsled tega zamorejo tožniki izvrševati svoje pašne pravice na toženčevi in drugih parcelah le takrat, če je njegov laz na parceli št. 415 gozd zagrajen. — Toženec je v prvi vrsti zavezan graditi sam ta laz, kakor je to storil že od nekdaj, ker sme svojo last uživati le tako, da tožnikom škode ne dela. Ako bi bilo sodišče mnenja, da tožniki toženca ne morejo siliti k temu dejanju, pripravljeni so prvi laz sami graditi. — Prepirni predmet t. j. grajenje laza, nikakor ne pašne pravice, ki kot take niso prepirne in katerih tožniki tudi

ne dajo odkupiti, ceni se na 1000 K in ker je ostal opomin brezuspešen, predlaga se sodba, katera je bila zgoraj odbita.

Pri sporni razpravi je toženec priznal, da je svoj laz vedno gradil, a lani zato prenehal, ker je bila ograja že prestara, za nič in je živina vsejedno v njegov laz uhajala. Toženec ugovarja, da imajo tožniki kak pravni naslov, siliti ga, da bi ograjo delal na svoji parceli tožnikom v korist, in da o tej zanikani dolžnosti priloga *A* tožbe tudi nič ne govori, marveč imajo tožniki pravico paše in do pastirja; če jim je pa eden premalo, najamejo naj si 2 ali 3, oziroma delajo, kakor hočejo, da bodo svoje pašne pravice, katere se jim ne kratijo, brezkvarno izvrševali. — Konečno zakon o poljščini od 17. jan. 1875 št. 8 dež. zak. določno pravi, da lastnika nihče ne more siliti ograjo delati, marveč, kdor ima pašno pravico, mora sam skrbeti, da jo brezkvarno izvršuje. Radi tega se predlaga, da se popolnoma neutemeljena tožbena zahteva, odbije.

Tožniki zanikujejo, da je bila ograja za nič in da je živina v toženčev laz zahajala; tega pa ni treba dokazovati, kajti če je bila ograja slaba, bi se morala popraviti. Sicer se pa iz poravnave *A* tožbe konstatuje, da je bil laz l. 1860. že zagrajen in da se je torej tožnikom pašna pravica priznala v takem obsegu in s to olajšavo, da so lazi zagrajeni. — Tudi se tožniki sklicujejo na § 362 in 364 o. d. z. in poravnavo od 3. septembra 1860 št. 2061, v kateri tiči pravni naslov do tožbe, in ponujajo dokaz, da se paša tudi s 3 pastirji brez ograje ne da pravilno izvrševati, po zvedencih, ter trde, da mora laz zagrajen biti, ker je že pri poravnavi *A* ograjen bil. — Tožniki zanikujejo, da gre v le-tem sporu za poljščino, ker je laz gozd, in ponujajo dokazati po zvedencih, da je toženec otežkočil pašno pravico, ko je ograjo podrl, ter so končno pripravljeni sami ograjo napravljati, če bi sodišče ne bilo mnjenja, da se je realno breme že priposestovalo, in zahtevajo, da se po tožbeni zahtevi razsodi.

Toženčev zastopnik sklicuje se tudi na § 362 in 364 o. d. z., ki nalašč za njega govorita, in na poravnavo *A*, ki govori o ograji zato, da se ve, kje svet leži in kje je iz paše izločen; in ker glasom te poravnave laz obstoji iz njiv in travnikov, je samo ob sebi umevno, da velja tu zakon o poljščini,

da mora vsak lastnik sam za pašo skrbeti in lastniku laza škode ne delati; siliti pa lastnika laza nikakor ne more, da bi laz gradil, še manj pa lastnika laza siliti v privolitev, da bi nasprotnik ograjo napravil. — Konečno ugovarja toženec pristojnost sodišča, ker je cela stvar že bila pri c. kr. okr. glavarstvu v Kranju, kjer so bili tožniki kaznovani radi popašnje.

Razlogi.

Toženi J. G. kot lastnik laza parc. 415 d. o. N. ima po §-ih 354, 362 in 364 o. d. z. pravico, z bistvom in užitki laza po svoji volji ravnati in vsacega družega od tega izključevati, laz rabiti kakor mu je ljubo ali ga tudi ne rabiti, v pravice koga družega ne segati in meje ne prestopiti. Če je prenehal toženec lansko leto svoj laz graditi, se kot lastnik nikakor ni pregrešil, pa tudi ni v pašne pravice tožnikov posegel, ker imajo oni le pravico pašnje do laza a ne dalje.

Glasom poravnave A je bil laz l. 1860. že zagrajen, da se je vedelo, kje je laz, ni se pa določilo, da mora laz ograjen biti, še manj pa, kdo ga mora graditi.

Ker toženec v pašne pravice tožnikov s tem ni posegel, ko je ograjo podrl, ki je bila na njegovem svetu, in ker tožniki nimajo nobenega pravnega naslova siliti toženca, da bi laz imel ograjen, in sicer da bi ga sam gradil, oziroma privolil, da ga tožniki grade, s čemur bi ti prišli v posest pravice, na ptujem svetu laz graditi — bilo je popolnoma neutemeljeno tožbeno zahtevo odbiti in ob enem tudi ugovor nepristojnosti sodišča, ker ne gre za izvrševanje pašne pravice na toženčevem lazu, ampak le za grajenje laza; v to dejanje tožniki toženca kot lastnika laza ne morejo siliti, marveč je njih dolžnost po zakonu od 17. januarja 1875 št. 8 dež. zak. posluževati se pastirjev in tam navedenih pripomočkov, da bodo svoje pašne pravice brezkvarno tožencu izvrševali in da ne bodo več za prekoračenje svojih pravic kaznovani pri za to pristojnem političnem oblastvu.

Izrek o stroških temelji v §-u 41 c. pr. r.

Dne 29. okt. 1902 je c. kr. dež. sodišče v Ljubljani zavrnilo priziv tožnikov iz naslednjih razlogov:

Pravni presoji sporne stvari po prvem sodniku je pritrditi, ker v istini toženec s tem, da je ograjo svojega laza podrl, oziroma da v slabem stanu se nahajajoče ograje ni več popravil, nego jo je odstranil, nikakor še ni segel v pašne pravice tožnikov, niti jih v izvrševanju te pravice kratil, čeravno je morebiti tožnikom vsled tega izvrševanje te pravice toliko otežkočeno, kolikor morajo sedaj skrbeti za večje varstvo pasoce se živine, da ne uhaja v toženčev laz.

Na dejstvo, da se je dosedaj toženčev laz vedno gradilo in da so tožniki izvrševali svojo pašno pravico pri tem dejanskem stanju, ne morejo tožniki svoje tožbene zahteve opirati; kajti tožniki na razpravi dne 18. septembra 1902 niti trdili niso, da je laz bil dosedaj vedno zagrajen zaradi tega, ker so oni to zahtevali kakor svojo, iz kateregakoli naslova jim pristoječo pravico in da toženec, oziroma njegovi predniki so se tej zahtevi pokorili. Sicer bi pa priposestovanje pravice, od toženca zahtevati, da laz gradi, bilo v protislovji z bistvom služnostij, katere v zmislu §-a 482 o. d. z. ne obstajajo v tem, da lastnik služkega zemljišča mora kaj storiti, nego v tem, da je dolžan v korist gospodujočega zemljišča kaj pripustiti ali pa to opustiti, kar storiti bi bil sicer kot lastnik upravičen. Priposestovanje pravice, od toženca zahtevati, da pripusti grajenje laza tožnikom, bilo bi sicer mogoče, toda tožniki niti trdili niso, da so tekom zadnjih 30 let toženčev laz sami gradili in da je toženec to pripuščal.

Tožniki bi mogli svojo zahtevo opreti le na kako obligatorno razmerje med njimi in tožencem, a obstoja takega razmerja niso dokazali, kajti iz poravnave listine z dne 3. septembra 1860 se v tem oziru ne da ničesar sklepati, ker v njej ni izrečeno, da je lastnik toženčevega laza obvezan, ta laz odslej naprej imeti vedno zagrajen, da bode izvrševanje pašne pravice olajšano.

Z ozirom na ta pravna izvajanja je trditev tožnikov, da jim je ob podrti ograji izvrševanje pašne pravice otežkočeno, povsem neodločilna in je torej tudi za to ponudeni dokaz po zvedenjih nepotreben.

Neutemeljenemu prizivu torej ni bilo moči ugoditi, nego potrditi je bilo sodbo I. stopinje in v zmislu §-a 41 in 50 c. pr. r. tožencu prisoditi tudi stroške prizivnega postopanja.

Vsled revizije tožnikov razveljavilo je c. kr. najvišje sodišče na Dunaju s sklepom od 17. decembra 1902 št. 16622 prizivno sodbo, zaukazalo izvršiti ponudeni dokaz po zvedencih o tem, da se izvrševanje pašnih pravic tožnikov, ako laz toženčev ni zagrajen, onemogoči ali vsaj bistveno otežkoči.

Razlogi.

Res, da posestnik služeče stvari navadno ni zavezan v kako dejanje in da trpi stroške za vzdrževanje stvari, služnosti namenjene, navadno upravičenec. Ali ne glede na to, da to pravilo ne velja več, če lastnik služeče stvari kaj ukrene, kar ovira ali bistveno otežkoči izvrševanje pravic tretjih oseb, se po obsegu tožbe ne zahteva nepogojno, da bi toženec laz gradil, nego mu je dano na izber, da dovoli zopetno napravo podrtje ograje po tožnikih. Lastnik pa je na vsak način zavezan, dovoliti potrebne naprave, da se more izvrševati služnostna pravica.

V tej pravdi gre za zemljišča, pašni pravici podvržena, ki so bila od zemljišč, pašne pravice prostih, ločena že takrat, ko se je služnost ustanovila. Vzdrževanje zadevne ograje služi sicer v prvi vrsti varstvu rezerviranih, prostih zemljišč toženčevih, a tožniki so ponudili dokaz o tem, da če se ta ograja podre, ovira se izvrševanje pašnih pravic ne le na tistih zemljiščih, ki so obremenjena s služnostno pravico, temveč tudi na sosednih, tožiteljem lastnih zemljiščih; na vsak način pa ta položaj bistveno otežkoči izvrševanje pašnih pravic. To izhaja že iz tega, da so tožniki, če so tudi pasli živino pod nadzorstvom, bili naznanjeni političnemu oblastvu in kaznovani.

Pri tem položaji se vidi, da je postopanje toženca, ki se brani dovoliti, da bi tožniki laz sami gradili, šikanozno, in poseza, kakor upravičeno trdijo tožitelji, v njih pravice (§ 364 o. d. z.). Zaradi tega se ni smelo prezreti ponujenega dokaza po zvedencih, da se je s tem, ker se je ograja podrla, oviralo ali vsaj bistveno otežkočilo izvrševanje pašnih pravic na služečih in na tožnikom lastnih zemljiščih.

Revizija je torej utemeljena z ozirom na § 503 št. 2 in 4 c. pr. r. Sodbo prizivnega sodišča je bilo razveljaviti in pravdo vrniti drugi instanci po zmislu §-a 510 al. 2 c. pr. r., ne da bi bilo razmotravati druge revizijske točke.

Na to se je izvršil dokaz po zvedencih, ki je dognal, da se paša pri odprtih lazih deloma sploh izvrševati ne more, deloma pa da je bistveno otežkočena.

C. kr. deželno prizivno sodišče v Ljubljani je po novi prizivni razpravi dne 20. marca 1903 spoznalo takole:

Prizivu se ugodi in sodba prve stopinje tako izpremeni, da je toženec J. G. dolžan graditi laz *a-b-c* obrisa na njegovi parceli št. 415 k. o. N. tako, kakor do sedaj, da ne bo mogla živina uhajati v laz, in dolžan tožnikom P. K. in tovarišem povrniti na 80 K 43 h odmerjene pravdne stroške prve inštanice; tudi mora toženec plačati navedenim tožnikom stroške prizivnega postopanja v znesku 207 K 95 h — vse to v 14 dneh, da ne bo izvršbe.

Dejanski stan.

Zastopnik tožnikov, vzdržujoč svoje prejšnje prizivne razloge in predloge, preciziral je tožbeni zahtevek tako, da mora plot na tem mestu ostajati, kjer je bil dosedaj.

Zastopnik toženčev, pobijajoč prizivne razloge, kakor poprej, izjavljal je, da toženec pripušča graditi plot, sicer ne na lazih, ampak na zemlji s pašno pravico obremenjene parcele št. 415, ter je poudarjal, da je to že na prvi inštanci navedel. Temu je zastopnik tožnikov ugovarjal, protestujoč, da bi se na to novost oziralo.

V zmislu vrhovnosodne odločbe dopustil in sprejel se je dokaz po lokalnem ogledu in zvedencih o tem, da je tožnikom, če se laz ne ogradi, izvrševanje pašne pravice onemogočeno odnosno otežkočeno. Zvedenca sta izrekla, da je pašna pravica upravičencev, ker je laz brez plotu, oziroma nezagrajen, ne le na parceli št. 415, ampak tudi na sosednjih parcelah otežkočena in sicer radi tega, ker je nadzorstvo, da živina v škodo ne zaide, dosti težje; vrhu tega ne bi zadostoval jeden sam pastir, ker živina uhaja na vse kraje. Zvedenca sta tudi konstatirala, da se vidi ob potu št. 1287, ki je dober meter širok, porobke posekanega plotu, jednako ob straneh proti parcelama št. 396 in 416.

Razlogi.

Priziv, opirajoč se na nedostatnost postopanja in nepravilno pravno oceno, je osnovan. Po pravnem nazoru, katerega

je vzelo revizijsko sodišče v podstavo svoji razveljavljajoči sodbi, je pred vsem odločilno, je li tožnikom, ako ograje ni, izvrševanje pašne pravice onemogočeno, oziroma otežkočeno. Temu vprašanju je glede na izid dokazovanja pritrditi; tedaj je dognanim smatrati, da je toženec segal se svojim ravnanjem, oziroma zanemarjanjem v pravice nasprotnikov.

Drugo vprašanje je, kdo mora laz graditi?

Prvi sodnik je le ugotovil iz poravnave dne 3. sept. 1860, da je bil laz že takrat zagrajen v ta namen, da se je vedelo, kje je laz; ni se pa določilo, da mora laz ograjen biti, še manj, kdo ga mora graditi. Iz dejanskega stanu prve sodbe pa je tudi posneti, da je toženec sam priznal, da je svoj laz vedno gradil, in ni oporekal, da so imeli tudi njegovi predniki, odkar je urejena pašna pravica, t. j. od l. 1860. naprej, kakor tudi poprej, ta laz vedno zagrajen in sicer, da je bila tam živa meja, katero so tudi sami toliko gradili, da živina ni mogla skozi uhajati. Na prizivni razpravi se je še konstatovalo, da je toženec prevzel zemljišče od svojega očeta, kateri ga je še posedoval že ob času poravnave dne 3. septembra 1860, dalje, da se še danes vidijo parobki svoječasno tam nahajajočega se plota.

Iz vsega tega je sklepati, da sta toženec in njegov prednik, priznavajoča obstoj in obseg nasprotniške pašne pravice, gradila vedno večkrat navedeni laz; ako sedaj tožniki zahtevajo izrek, da je toženec zavezan graditi le-ta laz, torej drugega ne zahtevajo, nego postavitve stvarnega in pravnega stanu, kakoršen je bil, predno je toženec svojevoljno ta laz odstranil in s tem kratil njihove pravice. Toženec se je v tem pogledu zagovarjal, da je bila ograja že prestara, za nič, da je živina zahajala vzlic ograji v njegov laz in da nasprotniki sploh nimajo nikakega naslova siliti ga, da bi ograjo napravil njim v korist. Le-ta trditev pa ni podprta po nikakih določenih dejstvih, katera bi opravičevala zaključek, da pristojna tožencu pravica, dosedanje pravno razmerje svojevoljno izpremeniti in nasprotniško izvrševanje pašne pravice, kakor si bodi — posredno ali neposredno — zabraniti.

Na nove dejanske okolnosti, navedene še le na prizivni razpravi, se prizivno sodišče po §-u 482 c. pr. r. ni moglo ozirati.

Bilo je torej, izpreminjajoč izpodbijano prvo sodbo, glavnemu tožbenemu zahtevku ustreči, vsled česar izrek o eventualnem zahtevku odpade.

Vsled revizije toženčeve pa je izšla dne 26. maja 1903 naslednja končna sodba najvišjega sodišča:

Reviziji se deloma ugotovi in revidirana sodba se premeni tako, da je tožencu dano na voljo, da, če noče sam laza graditi, mora dovoliti to tožnikom po roku, ki ga je določilo prizivno sodišče. V vsem drugem se revizijo zavrne in mora toženec povrniti tožnikom stroške revizijskega odgovora v znesku 38 K 11 h v 14 dneh pod izvršbo.

Razlogi.

Toženec je v reviziji predlagal, da se dopolni prizivno postopanje zaradi dozdevnih pomankljivosti (§ 503 št. 2 c. pr. r.), ni pa zahteval, da se prizivna sodba razveljavi, kar strogo zahteva § 467 c. pr. r.

Ker pa postopanja, ki se ne razveljavi, po §-u 510 c. pr. r. ni moči vrniti prizivni instanci, da se vnovič obravnava, in je revizijsko sodišče po §-u 504 c. pr. r. vezano presojudati sodbo le v okviru stavljenih predlogov, ker torej ne more razveljaviti revidirane sodbe, ne more se ozirati na ugovor pomanjkljivega postopanja.

Prizivno sodišče je spor v pravnem oziru pravilno presojudilo; ta razsoda strinja se tudi z nazori, v revizijskem sklepu dne 17. decembra 1902 izraženimi, in dokaz po ogledu in zvedencih govori v korist tožiteljev.

Pač pa ni bilo prezreti eventualnega predloga, ki so ga stavili tožniki v tožbi.

Res je sicer, da je ta predlog v primeri z navedbami tožbe in v očitnem prvemu delu petita nekaj samostojen eventualni predlog; ali to ne odločuje. Tožba ima namen doseči, da se zopet napravi in vzdržuje ograja, ki služi neovirani izvršitvi pašnih pravic, kakor se je to godilo pred tožbo. Tožniki so, če tudi eventualno, izjavili, da so pripravljeni lazi sami graditi. Če se more zgoraj navedeni smoter doseči tudi po upravičencih, zлага se to z določbami §-a 484 o. d. z., če se pusti tožencu na

izber, da dovoli grajenje laza tožiteljem, ki po navedbah revizijskega odgovora ni niti drago niti težavno.

V tem zmislu bilo je sodbo prizivnega sodišča deloma premeniti.

Glede na to, da je imela tožba bistven uspeh, in glede na pravdno postopanje toženca nima ta prememba nikakega vpliva na pravdne stroške in je bilo spoznati, da mora toženec povrniti tožnikom stroške revizijskega odgovora (§-i 41, 43 in 50 c. pr. r.)

b) V pravdi navedena vrednost pravnega predmeta je merodajna tudi za obnovno postopanje. — O obnovni tožbi je razpravljati v enakem postopanju, v kakeršnem se je vršila glavna pravda.

Štefan St. je vložil pri c. kr. okrajnem sodišču v M. zoper Janeza Sp. *actio negatoria*, v kateri je cenil pravdni predmet na 40 K. — Po končanem malotnem postopanju je sodišče z razsodbo zavrnilo tožbeno zahtevo. Na to je vložil tožitelj tožbo na obnovo postopanja, v kateri je cenil pravdni predmet na 120 K. — Pri razpravi je predlagal toženec, naj se razpravlja v malotnem postopanju, ker mora biti merodajna le v prejšnji pravdi napovedana vrednost pravnega predmeta. Tožnik se je temu predlogu protivil, a sodnik mu ugodil in sklenil, da se obnovna pravda vrši v malotnem postopanju. Končavši pravdo, je sodnik razglasil razsodbo z dne 27. avgusta 1902 opr. št. C 149/2-3, s katero je tudi obnovno zahtevo zavrnil.

Proti tej razsodbi, ki jo je dal sodnik strankama tudi vročiti, vložil je tožitelj priziv zaradi nepravilne stvarne odločbe.

C. kr. okrožno sodišče v Novem mestu je s sklepom z dne 30. oktobra 1902 opr. št. Bc I 57/2-7, storjenem v nejavni seji, priziv kot nedopusten zavrnilo, ker se je stvar razpravljala v malotnem postopanju, zato pa se razsodba v zmislu §-a 501 c. pr. r. more izpodbijati le iz kakega ničnostnega razloga §-a 477, št. 1—7 c. pr. r., kake ničnosti pa tožitelj ne uveljavlja in je tudi ni razvideti iz spisov.

C. kr. najvišje sodišče je s sklepom z dne 2. decembra 1902 št. 16263 revizijski rekurz tožiteljev zavrnilo in potrdilo sklep prizivnega sodišča.

Razlogi.

Ne le iz vsebine §-a 530 c. pr. r., nego tudi iz bistva obnove tožbe izhaja, da ta tožba ni samostojna tožba, ampak vmesna tožba, ki ima namen, z razsodbo končano postopanje obnoviti v svrhu, da bi se izposlovala za obnovega tožitelja ugodnejša razsodba v glavni stvari, t. j. glede predmeta prejšnje pravde. Jasno je zato, da je vrednost pravnega predmeta v glavni pravdi merodajna tudi za obnovo postopanje. Kakor ni dopustno brez izpremembe tožbe (§ 453 c. pr. r.) v teku glavne pravde napovedati drugo vrednost v namenu, da bi se stvar napeljala v drugačno postopanje, tako mora v glavni pravdi napovedana vrednost pravnega predmeta biti merodajna tudi za obnovo postopanje, ker bi bilo nezmiselno mejpravdo razpravljati v drugačnem postopanju, kakor glavno pravdo. Nezmiselno bi bilo tedaj v pričujočem slučaju, v katerem se je na podlagi cenitve v tožbi razpravljalo v malotnem postopanju, o obnovni tožbi razpravljati v drugačnem postopanju.

S tem nazorom tudi niso v nasprotju določbe o obnovnem postopanju, kajti § 534 in nasl. ne izključujejo, da se o obnovnih tožbah razpravlja tudi v malotnem postopanju, in po §-u 533 c. pr. r. je tudi predpise III. dela tega zakona uporabljati primerno.

Vrednost pravnega predmeta v obnovni pravdi ne more druga biti, kakor ona v glavni pravdi, ki ravno naj se vsled obnove zopet nadaljuje. Vnovična cenitev spornega predmeta je tedaj, kakor izhaja iz stvari same, nedopustna.

Ker je tožitelj in sedajni obnovni tožitelj vrednost pravnega predmeta cenil prvotno na 4 K in se je vsled tega uvedlo malotno postopanje, mora se tudi obnovna pravda vršiti v malotnem postopanju ter se morajo po le-tem uvaževati pravna sredstva.

Ako je prvi sodnik s tem, da je izdal razsodbo, izrečeno v obnovnem postopanju, strankama pismo, prekoračil obstoječi zakonov predpis, je to popolnoma neodločilno, ker zakon ne dopušča namesto malotnega postopanja drugo postopanje, marveč je

predpise malotnega postopanja uporabljati vselej, kadar je na mestu vsled vrednosti pravnega predmeta.

Sklep prizivnega sodišča je torej v zakonu utemeljen in je zato bilo proti njemu vloženi revizijski rekurz zavrniti.

A. Levec.

c) K razlagi §-a 222 izvrš. reda. Povračilni zahtevek je iztožljiv, da celo izvršljiv.

Na podstavi zadolžnice od 26. januarja 1897 si je pridobil tožitelj J. H. na hiši in vložku št. 473 v K. zastavno pravico v varnost terjatve v znesku 409 gld. s prip. Od te hiše je toženec L. K. kupil del stavbene parcele kat. št. 566/2, ta del pa se je odpisal od vl. št. 473 k. o. K. in pripisal k vl. št. 1811 iste k. o. kot lastnina toženca L. K. Zastavna pravica za navedeno terjatev tožitelja J. H. se pa na ta novi vložek ni prenesla, ker je bil tožitelj z izjavo od 27. junija 1899 pri odpisovanju parcele 566/2 izpustil to zemljišče iz zastave za navedeno terjatev ter dovolil, da se navedeni del stavbene parcele odpiše od vložka št. 473 brez prenosa zastavne pravice za terjatev 409 gld.

Hiša št. 473 v K. je prišla v eksekucijo in bila tožitelju v last domaknena. Vsled razdelilnega sklepa od 8. oktobra 1901 pa je zgoraj navedena terjatev tožiteljeva v znesku 409 gld. s prip. propadla, ker je bila vrsta prednjih terjatev odkazana na popolno, ne pa na sorazmerno plačilo. Zato se je tudi s sklepom od 30. januarja 1902 dovolilo, da se pri vl. št. 473 k. o. K. vknjiži izbris zastavne pravice za tožiteljevo propadlo terjatev, kakor tudi, da se pri vložku št. 1811 k. o. K. na stavbeni parceli št. 566/2, kamor je bil med tem toženi L. K. postavil novo hišico, vknjiži zastavna pravica za tožiteljev povračilni zahtevek v znesku 972 K v redu istočasno tam izbrisanih terjatev. To se je na podstavi tega sklepa tudi zgodilo in se je pri vl. št. 1811 na stavbeni parceli št. 566/2 vknjižil tožiteljev povračilni zahtevek v znesku 972 K.

Tožitelj J. H. je zahteval, naj se toženega L. K. kakor hipotekarnega dolžnika spozna dolžnim, da plača terjatev 972 K, zavarovano z zastavno pravico na njegovi stavbeni parceli št. 566/2 v K. v vložku št. 1811. Okrajno sodišče v

K. je z rzsodbo od 6. septembra 1902 tožbo zavrnilo iz razlogov:

Tedaj, ko je z izjavo od 27. jun. 1899 izpustil tožitelj odprodani del stavbene parcele št. 566 iz zastave in vrhu tega dovolil, da se ta del zemljišča odpiše brez njegove terjatve, pokazal je na obvezen način svojo voljo, da plačila svoje terjatve, ki jo obsega njegov povračilni zahtevek, ne bode zahteval iz vloška št. 1811. Tožitelj ne more zahtevati plačila iztoževanega zneska iz naslova povračilnega zahtevka po zmislu §-a 222 izvrš. r., ker se je temu zahtevku z ono izjavo odpovedal. Radi tega se je po §-u 1444 obč. drž. zak. tožbo kot neutemeljeno zavrnilo.

Prizivno sodišče je potrdilo sodbo prvega sodnika in sicer iz razlogov:

Povračilni zahtevek v zmislu §-a 222 izvrš. r. obsega le pravico na povračilo iz razdelbne mase za nepremičnino, na kateri je povračilni zahtevek vknjižen, ne upravičuje pa za povračilni zahtevek napravljati tožbo in voditi eksekucijo. Dokler nepremičnina ni prodana, se mora upravičenec, ki ima povračilni zahtevek, zadovoljiti z zavarovanjem povračilne pravice. Hipotekarni upnik se z vkjižbo te povračilne pravice ne postane. Povračilni zahtevek ne temelji na zakoniti cesiji, ima drugačen značaj, kakor pa terjatev skupnega upnika in kakor terjatev, za katero je bil ustanovljen; le v redu vkupne terjatve nastopa v svrhu poplačila iz najvišjega ponudka v istem redu. Ako bi hotel zakon ustvariti sukcesijo v terjatev vkupnega upnika in tako povračilnemu zahtevku dati pravico do tožbe, bi ne bil odredil vknjižbe povračilnega zahtevka v redu plačane vkupne terjatve, marveč knjižni prenos te terjatve, bodisi v celoti, ali pa v nje delu.

Pred veljavnostjo izvršilnega reda se povračilni zahtevek ni mogel vknjižiti številoma, ker se ga je dalo šele po prodaji vseh sozavezanih nepremičnin izračuniti; po dovršeni prodaji pa se je povračilni zahtevek takoj realizoval, in je bila tožba torej izključena. Odkar velja zemljiškoknjižni zakon, moči je torej zastavno pravico vknjižiti le za denarno, številoma določeno vsoto, in pomen »vknjižiti« §-u 37 odst. 2 konk. r. izhaja od časa, ko § 14 zem. zak. iz leta 1871 še ni veljal. Ker pa povračilnega zahtevka pred novim izvršilnim redom ni bilo moči

številoma določiti, dokler niso bile prodane vse sozavezane nepremičnine, se vpis po zmislu §-a 37 odst. 2 konk. r. ni dal izvesti v skladu s §-om 14 zem. zak., in se je torej povračilni zahtevek le zaznamoval, česar oznamenilo »vknjižiti«, ker je pohajalo iz druge dobe, ni branilo. Ker se izvršilni red ob veljavnosti §-a 14 zem. knj. zak., četudi odreja, da naj se povračilni zastevek takoj preračuni, vendarle drži istega besedila, kakor § 37 konk. r. ter določa, da je vknjižiti povračilni zahtevek, a ne pravi, da je vknjižiti zastavno pravico za številoma vgotovljeni zahtevek, torej je očitno, da ni izpremenil pravnih učinkov knjižnega vpisa, kakeršnega ima v mislih konkurzni red, in zato je ni smeti s pomočjo §-a 14 zem. knj. zak. v tem slučaju iz knjižnega vpisa izvajati hipotekarne pravice.

Zavrnitveni razlog prvega sodnika iz tožiteljeve izjave z dne 27. junija 1899 ni pravilen, zategadelj ne, ker se s tem, da je izpuštil odprodano zemljišče, tožitelj ni odrekel bodočih pravic; vendar je zavrnitev priziva utemeljena, kakor se je zgoraj razložilo.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo od 6. februarja 1903 št. 16.543 reviziji tožiteljevi ugodilo, razveljavilo izpodbijano razsodbo prizivnega sodišča in spoznalo, da je toženec L. K. dolžan tožitelju plačati na stavb. parceli št. 566/2 vložka št. 1811 k. o. K. zastavnopravno zavarovano terjatev v znesku 972 K s 5% obrestmi od 10. julija 1902 v 14 dneh pod izvršbo na označeno hipoteko.

Razlogi.

Proti toženemu L. K., kot knjižnemu lastniku stavbene parcele št. 566/2 v K. naperjeni tožbeni zahtevek je po svojem značaju zakonito (§ 222 izvrš. r.) določena pravica do povračila, katera se je pri razdelbi najvišjega ponudka za hišo št. 473 v K., eksekutivno prodano dne 21. julija 1901, bila tožitelju z razdelilnimi sklepi pripoznala in zastavnopravno zavarovala na imenovani nepremičnini toženčevi pri vložku št. 1811 k. o. K. kot sovložku na mesto istočasno tam izbrisanih hipotekarnih terjatev, zato ker prednji upniki niso zahtevali sorazmerno, nego popolno plačilo svojih, na hiši in vložku št. 473 v K. kot glavnem vložku skupno vknjiženih hipotekarnih terjatev (§ 222 izvrš. r.) in je vsled tega terjatev tožiteljeva v znesku 409 gld. s pr.,

stoječa v knjižnem redu za onimi terjatvami, popolnoma propadla.

Tožbeni zahtevek torej ni zahtevek na povračilo v zmislu 30. poglavja obč. drž. zakonika, ker ni pogojev, ki se tam določajo; vkupni knjižni upnik pa, izbiraje si zastavljeno mu hipoteko, izvršuje edinole pravico, ki mu gre po §-u 15 zem. knj. zak., in med vrstečimi se upniki in lastniki vkupnih hipotek, iz katerih se ni sorazmerno odkazalo, ni obligatornega razmerja. S §-om 222 odst. 3 izvrš. r. se ustanovlja prisilna cesija terjatve simultane upnika, ki je prišel do nerazmernega plačila, s to cesijo pa, ker je opravilo med tretjimi osebami, se pravno stanje lastnika sozavezane, a eksekutivno ne prodane nepremičnine, ne more izpremeniti; kajti kdor ima pravico do povračila, ne more na tej nepremičnini pridobiti več pravic, nego kolikor jih je imel vkupni upnik, ki je dosegel nerazmerno plačilo; in z druge strani gre za povračilni zahtevek v onem znesku, s katerim bi pri sorazmernem odplačilu vkupnih hipotekarnih upnikov bilo prispevalo neprodano posestvo.

Da je ta pravni nazor pravilen, potrjuje tudi določba §-a 209 izvrš. reda, ki pravi, da lastnikov vkupno zavezanih, vendar eksekutivno neprodanih nepremičnin ni povabiti k razpravi o razdelbi najvišjega ponudka za eksekutivno prodano vkupno hipoteko; iz te določbe je treba izvajati, da zakon ne pripoznava njih pravnega interesa na eventualnem izvrševanju pravice, katera po §-u 222 izvrš. r. gre oškodovanemu naslednjemu hipotekarnemu upniku, in iz tega izhaja, da sicer niso upravičeni izpodbijati pravomočnost in veljavnost razdelilnega sklepa, s katerim se določa zahtevek na povračilo, vendar pa se jim ne more braniti, da ne bi v sporu zastran poplačila povračilnega zahtevka ugotovili svojih, ugovorov proti njega višini. Nazor prizivnega sodišča, da iztoževani povračilni zahtevek ne more biti predmet tožbe in da ga je moči realizovati šele po prisilni prodaji toženčevega posestva, je torej pomoten. Ta zahtevek je povsem samostojna terjatev, ki je stopila na mesto izvršljivih in docela poplačanih terjatev in je tako tudi postala izvršljiva.

Pri takem stanju je poluletna odpoved prvotne terjatve tožiteljeve, kakor je določena v zadolžnici z dne 26. januarja 1897,

za veljavnost iztoževanega povračilnega zahtevka tako brez pomena, kakor ugovor, da se je tožitelj z izjavo o izpustitvi hipoteke odrekel poplačilu sedaj ugotovljene povračilne terjatve iz stavb. parcele št. 566/2 k. o. K.

Kazensko pravo.

Lokava pridobitev in preuredba volilnega pooblastila za volitev občinskega odbora je zvito pačenje glasovanja v zmislu člena VI. zak. od 17. decembra 1862, št. 8 drž. zak. iz 1863. Prebranje zapisnikov zaslišanih, a k glavni razpravi ne povabljenih prič ne ustanavlja nikake ničnosti.

Z razsodbo c. kr. okrožnega sodišča v Novem mestu od 27. junija 1901, o. št. Vr. III. 234/1-28 se je razsodilo, da sta obtoženca F. J. in J. Ž. kriva pregreška po členu VI. zakona od 17. dec. 1862, št. 8, drž. zak. iz 1863, in sicer drugonavedeni J. Ž. kakor sokrivec v zmislu §-a 5 kaz. zak., ker je:

I. F. J. dne 10. decembra 1900 v Kočevju volilko Marijo M. pregovoril, da je dala pooblastilo za volitev občinskega odbora v občini Videm Matiju H., v pooblastilo branja in pisanja nevesče Marije M. pa nalašč vpisal za pooblaščenca Jakoba P. in, zamolčavši to okolnost Mariji M., izročil pooblastilo Jakobu P., kateri je dne 12. februarja 1901 ž njim v imenu Marije M. volil — torej pri volitvi za izvrševanje političnih pravic na zviti način glasovanje in njega rezultat popačil;

II. J. Ž. pa je, dasi mu je pod I. popisano dejanje znano bilo, navidezno in popačeno pooblastilo kakor sopriča križa prevarjene Marije M. podpisal, torej neposrednemu storilcu k gotovi izpolnitvi dejanja na roke šel.

Oba obtoženca sta bila obsojena v kazen na prostosti in v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

Zoper to razsodbo sta vložila oba obtoženca ničnostno pritožbo in sicer iz ničnostnih razlogov, temelječih na določbah št. 3., 4., 5. in 9a §-a 281 kaz. pr. r.

Vrhovni sodni dvor je najpoprej v nejavni seji z razsodilom od 30. julija 1901, št. 10.935, izrekel, da se ničnostna pritožba, kolikor se opira na ničnostne razloge šte. 3. in 4. §-a 281 k. pr. r., takoj zavrže in sicer iz naslednjih razlogov:

Pritožba se sklicuje na ničnostne razloge št. 3., 4., 5. in 9 a, §-a 281 kaz. pr. r.

Kar zadeva ničnostna razloga št. 3. in 4. §-a 281 kaz. pr. r., češ, da je dal sodni dvor zapisnike o zaslišbi prič Frančiške H., Jakoba P., Franceta Ž., Martina S., in Matije H. prebrati akoravno obtoženca nista v to privolila, da, navzlic protestu njenega zagovornika pri glavni razpravi, ne da bi o tem storil sklep — je pritožba v tem oziru očitvidno neutemeljena.

Določba §-a 247 kaz. pr. r., na katero se pritožba v prvi vrsti opira, tu sploh ne pride v poštev, ker se ta predpis ozira le na priče in izvedence, kateri se zaslišijo ustno pri glavni razpravi. Kar se pa tiče določbe §-a 252 kaz. pr. r., ni postavljena v §-u 281, št. 3 k. pr. r. ničnost za slučaj, ako se ta določba prezre. Sodni dvor ni imel povoda storiti kak sklep z ozirom na vprašanje o prebranju označenih zapisnikov zaslišanih prič, ker obtoženca nista stavila v tem oziru nikakega predloga; nasprotno, iz razpravnega zapisnika se lahko celo sklepa, da se je protestiralo še le potem, ko so bili zapisniki že prebrani. Pa tudi ako bi se bil tak predlog stavil in ako bi se prebralo zapisnike, ne da bi se storil sklep o tem predlogu, vendar ne bi bil podan ničnostni razlog po §-u 281, št. 4 kaz. pr. r., ker na prebranje samo ničnost ni postavljena, in je torej brez pomena, ali se je izvršilo s sklepom ali brez sklepa. Z ozirom na ta dva ničnostna razloga je bilo torej pritožbo po §-u 4, št. 2 zak. od 31. dec. 1877 drž. zak. št. 3 iz l. 1878 takoj še v nejavni seji zavrniti. V ostalem pa je bilo odrediti o pritožbi po §-u 286, št. 2 kaz. pr. r. narok za javno razpravo.

Vrhovni sodni dvor je po opravljeni javni kasacijski razpravi z rabsodbo od 20. februarja 1903, št. 9836, ničnostno pritožbo zavrgel.

Razlogi.

Potem ko sta bila ničnostna razloga §-a 281, št. 3. in 4. kaz. pr. r. v nejavni seji zavržena, razmotravati je le še ničnostna razloga št. 5 in 9 a navedenega §-a.

Kar se najprej tiče ničnostnega razloga št. 5, ta ni utemeljen. Ako rekó razlogi rabsodbe na eni strani, da obtoženca Mariji M. nista povedala, za katero stranko da agitujeta, na drugi strani pa ugotavljajo, da je obtoženec F. J. Mariji M.

priznal, da agituje zoper prejšnji občinski odbor, osobito pa zoper bivšega župana in enega občinskega svetovalca, onda se ne more najti v tem protislovja, ker bi to v konkretnem slučaju bilo le tedaj, ako bi razsodba obenem izrekla, da je politična stranka, za katero sta obtoženca agitorno delovala, različna od one prejšnjega občinskega odbora.

Toda tudi ničnostni razlog št. 9 ni podan. Razsodba ugotavlja, da se je Mariji M. naznanilo v soglasju z njeno zahtevo, da se napravi pooblastilo na ime »Lazarčka« t. j. njenega zeta Matije H. Bilo je tedaj izpogojeno pooblastilo na določeno osebo; zatorej pa uvét, da je vprašanje glede pooblaščenca le postranska stvar, ne more držati. Vpis druge osebe (Jakoba P.) daje pooblastilu značaj, da je lokavo pridobljeno. O tem pa ne more biti dvoma, da spada lokava pridobitev in pačenje volilnega pooblastila k zvitim dejanjem, omenjenim v členu VI. zak. od 17. decembra 1862, št. 8 drž. zak. 1863, ker se vendar s ponaredbo volilnega pooblastila posredno tudi glasovanje samo popači, kajti v le-tem slučaju P. ni bil upravičen voliti. Z volilnim pooblastilom, ki sta je izvabila obtoženca, se je sicer napravila za P-a legitimacijska listina, na podlagi koje je bil od volilne komisije k volitvi pripuščen, toda pravice izvrševanja volilne pravice namesto Marije M. ni pridobil. P. je torej oddal svoj glas neopravičeno ter je s prevaro volilne komisije o svoji volilni pravici povzročil popačenje glasovanja. Tega ne spremeni to, da je Marija M. še pred volitvijo zvedela, da ni bil vpisan v pooblastilo njen zet, ampak Jakob P. za pooblaščenca in da navzlic temu ni preklicala volilnega pooblastila. Razsodba nikakor ne ugotavlja, da je Marija M. tudi vedela, da bode P. glasoval za klerikalno stranko. Ona je mogla tedaj še vedno domnevati da bode P. volilno pravico izvrševal v njenem zmislu, t. j. v prid liberalne stranke.

V kolikor ugovarja pritožba, da obtoženec J. Ž. ni sodeloval z namenom pridobiti pooblastilo, ampak da se je popolnoma pasivno zadržal, zamolčala je razsodbino ugotovitev, da je Ž. o celem dogodku in pa o nameri J-a natančno vedel, osobito pa še vedel, da pooblastilo brez podpisa druge priče ne bi bilo veljavno in pravnovplivno, da pa je navzlic temu svoje ime k ročnemu znamenju Marije M. pristavil in tako soobtožencu pri

kaznivem postopanju na roke šel in vedoma pripomogel k vspešni izvršitvi dejanja.

Ničnostna pritožba ne izpodbija torej pravne presoje in subsumpcije dejanja pod zakon, marveč le gola vprašanja o dejanskih okoliščinah, katere skuša čisto samolastno predstavljati v drugem zmislu, nego li jih ugotavlja razsodba.

Toda podati se na polje vprašanj o dejanskih okoliščinah je zabranjeno v §-ih 258 in 288/3 k. pr. r. ravno tako, kakor tudi ne gre pravnih vprašanj, na katerih razsodba ne temelji, razvijati in jih vpotrebti na dejanski stan, ki v konkretnem slučaju ni dan; to pa poskuša pritožba, ker dani slučaj primerja s predpisi o volilni legitimaciji pri zakonitih zastopstvih in o vrinjenju oseb, katere niso upravičene voliti.

Nepravilen je tudi nazor, katerega je zastopnik obtožencev izrazil šele na kasacijski razpravi, da v danem slučaju ne gre za volitev za izvrševanje političnih pravic, kajti izraz »za izvrševanje političnih pravic« noče ničesar drugega označiti, nego volitve za korporacije ali organe, ki so poklicani izvrševati javnopravne pravice, v nasprotju z volitvami, katere imajo le zasebnopravne ali pravno indiferentne namene. Sklicevanje na zgodovino, kako je v govoru stoječi zakon nastal, ne more na tej interpretaciji zakona ničesar spremeniti. Pojem »političnih pravic« je javljne manj določen, nego pojem »javnih zadev«. Znanost in zakonodajstvo menjavata v tem, kako ga je omejiti. Čeprav je odsek zbornice državnih poslancev spremenil v vladni predlogi proponirani izraz »javne zadeve« v onega »politične pravice«, bila je vendar vlada s tem zadovoljna; njen zastopnik je izjavil, da je tudi s tekstiranjem, kakor ga je adaptiral odbor, doseženo bistvo njenih teženj. Iz tega pa izhaja samo po sebi, da se gori navedeni zakon ne nanaša samo na fundamentalne pravice političnih prostosti. Da pa občinsko zastopstvo ne bi bila politična korporacija, katera je za upravo javnih zadev postavljena in v državnih osnovnih zakonih obsežena, tega niti ničnostna pritožba ne more trditi.

Tako se je pokazalo, da je uporaba zakona glede vseh pritožbenih točk pravilna, in je nadalje le pripomniti, da ravnanje obtožencev ni neposredno povzročilo popačenje rezultata glasovalnega, ampak le posredno.

Dr. M. Dolénc.

LISTEK

Nova c. kr. justična palača in nova jetnišnica v Ljubljani.

(Dalje.)

V glavni osi stavbe — glavna fronta — sta v srednjem rizalitu prvega in drugega nadstropja veliki razpravni dvorani, pred katerima sta kakor v pritličju čakališči za občinstvo. Poleg tega sta v srednjem rizalitu v Cigaletovih ulicah še dve dvorani: v prvem nadstropju zbornica, v drugem pa še ena razpravna dvorana.

V glavni osi v pritličju je poseben trakt za porotno dvorano in njene stranske prostore ter za okrajnosodno zemljiško knjigo. Porotna dvorana ima višino enega nadstropja ter se pride vanjo z južne strani — Sodnijske ulice — iz pritličnega vežišča, na galerijo pa iz vežišča v prvem nadstropju. Dolga je 15·18 m, široka 9·70 m, visoka 9 m in ima prostora za 100 sedežev in 60 stojišč. Podobna je drugim dvoranam, samo da je bogatejše okrašena s sadrenimi podobarskimi izdelki ter ima lesen obboj. Nad sodniškim prostorom je na primernem mestu severne stene postavljen doprski kip Njegovega Veličanstva, ki ga je izklesal iz kararskega mramorja mojster Pendel z Dunaja. Zborovalnica ima lesen strop. Po stenah so vrezana imena vseh ljubljanskih sodnih predsednikov od 1775. leta naprej.

Omeniti je še predsednikovo pisarno in njegov sprejemni salon, ki je primerno lepše okrašen in opravljen.

V vsem poslopju je po modernem principu napeljana voda, ki napaja tudi hidrante in izpira stranišča. Vse prostore se segreva z malotlačno parno kurjavo na pet kotlov. Stopnišča se segreva s pomočjo kaloriferjev. 600 električnih žarnic razsvetljuje celo hišo in njene prostore, v katerih so poleg tega še za silo petrolejske svetilke.

Ves inventar je skoraj povsem nov, ker so se iz prejšnjih pisaren vzeli samo popolnoma rabni predmeti. Razpravne dvorane, pisarne predsednikov, državnega pravdnika imajo opravo

iz trdega lesa, vsi drugi prostori pa najmodernejšo in najpripravnejšo opravo iz mehkega lesa.

V deželni deski, zemljiški knjigi in v registraturi je tako pohoštvo, kakršno se je po izkušnjah pri enakih novih zgradbah in po tukajšnji potrebi najbolj obneslo.

Vsi prostori sodišča so zaznamovani s številkami in z napisi, v kaj so določeni. Da lahko vsakdo razvidi, kako so razdeljena opravila in osobe, so po velikih vežiščih in čakalnicah vseh treh nadstropij nabite table o porazdelbi opravil, na katerih je natančno označena razdelitev opravil in sodniški uradniki, senati, sodni in pisarniški oddelki, katerim so odmenjene posamezne opravilne skupine. Enako je na tablicah s premičnimi vdevki, nabitih po vratih uradnih sob, razvidno ime in službena lastnost dotičnega sodnika in pisarniškega uradnika, ki mu je občevati s strankami. V svrhu razglašanja ediktov in vseh drugih po zakonu potrebnih oznanil, n. pr. uradnih ur, sodnih dni, kdaj je občevanje s strankami, komu se plačuje in kje se deponira itd., so po velikih vežiščih in hodnikih nabite »table za javna oznanila« in za lažje orientiranje pri vseh vvhodih in stopnicah »razkaznice«, na katerih so dislokacije sodnih in pisarniških oddelkov, kakor tudi imena dotičnih funkcionarjev. Veliko kaži-potnih tablic omogočuje, da je pisarne lažje najti. Pri razdelitvi prostorov so v zmislu opravnega reda dobile enake opravilne skupine isti trakt; za posamezne in pomožne sodnike, senatne predsednike in njegove člene, za pisarniške oddelke, za razpravne, posvetovalne, odvetniške sobe, sobe za priče itd., se je odkazalo skupaj ležeče uradne prostore, tako da opravilna skupnost ni rušena, kar olajšuje medsebojno službo in hitro orientiranje od strani občinstva. Oziralo se je tudi na to, da je moči do najbolj obiskanih sodnih in pisarniških oddelkov najprej priti. Zato se je delo okrajno sodišče v pritličje. V svrhu enake porabe vseh uhdov, lažjega orientiranja, ter da se prepreči zbiranje strank po koridorjih, kar bi motilo poslovanje, so se napravile, kakor rečeno, razkaznice, poleg tega pa se je tudi odredilo, da je na vsakem vabilu označiti tudi najkrajši dohod do dotičnega uradnega prostora.

Vsi prostori so, kolikor je potrebno, zvezani s signalnimi napeljavami in hišnimi telefoni med seboj in z jetnišnico. V

predsedniški pisarni in pri državnem pravdnistvu je tudi telefon za mestni in za zunanji promet.

Po navedenih načelih so se razdelili in odkazali prostori tako-le:

V pritličju se nahajajo pred vsem pisarne okrajnega sodišča in sicer na desni strani od glavnega vhoda: vložišče, oddelka I. in VIII. za nesporne stvari, predsedstvo okrajnega sodišča in oddelki II. in III. za sporne stvari, VI. in VII. za kazenske stvari z razpravnimi dvoranami vred. Kazenskospodne pisarne so v zvezi z jetnišnico po hodniku, tako da je moči privajati okrajnosodne jetnike k razpravam in zaslišanjem ter od njih po najkrajšem potu, ne da bi pri tem prišli s strankami v dotiko. Do pisaren vseh imenovanih oddelkov je moči priti tudi skozi stranski vhod z Miklošičeve ceste. Na desni strani od glavnega vhoda se nahaja še velika razpravna dvorana za prestopke in zraven nje soba za zagovornike. Na levi strani od glavnega vhoda, kamor je moči priti tudi skozi stranski vhod s Cigaletovih ulic, se nahajajo pisarne izvršilnega oddelka V., pisarniškega vodstva in denarne knjige, dostavnega in izvršilnega oddelka, ki oskrbuje tudi opravila sodnega zunajnega prometa za deželno sodišče, in zemljiška knjiga. V istem krilu, z vhodom s Cigaletovih ulic, je tudi c. kr. glavni davčni in sodni depozitni urad. Kakor je že omenjeno pri popisu stavbe, je v glavni osi južne fronte pritličja tudi porotni trakt. Vhod v dvorano za občinstvo in zraven v garderobo je skozi glavna vrata v Sodnijskih ulicah. Severno od dvorane, ob hodniku, ki drži na pritlični zahodni koridor in ki se da zapreti z vrati, h katerim se pride z Miklošičeve ceste, so sobe za porotnike, sodnike, državnega pravdnika, priče, zvedence in zagovornike in celice za zaprte obtožence, katere se privede neposredno iz jetnišnice po dvorišču, nepristopnem za občinstvo, v celice in odtod na znamenje z zvoncem v razpravno dvorano.

V prvem nadstropju z dohodom po desnih stopnicah, ki meje na veliko vežišče v pritličju, so v srednjem rizalitu glavne fronte velika razpravna dvorana za deželno razsodno sodišče v kazenskih stvareh in posvetovalnica, soba za zagovornike in soba za priče. Zraven, v levem krilu, je c. kr. državno pravdnistvo, ordinacijska soba za sodne zdravnike in pisarne preisko-

valnih sodnikov (oddelki VIII., IX. in XI.) s sobo za »corpora delicti«; z njimi so po hodniku v zvezi tri celice za preiskovalno zaslišavanje jetnikov, ki se privajajo in odvajajo neposredno iz južnega trakta jetnišnice po hodniku, ki se da zapreti z železnimi vrati.

Na severni strani sodnega poslopja se nahaja hodnik, ki veže vzhodno in zahodno krilo, torej pisarne preiskovalnih sodnikov s pisarnami kazenskosodnih oddelkov VI., VII. in XII. in njihovih predsednikov. Na ta koridor meji pisarski oddelek, litografski zavod in zaporni lokal izvršilnega sodišča. Do imenovanih oddelkov je moči priti neposredno skozi stranski vhod v Cigaletovih ulicah, do pisaren v vzhodnem krilu pa skozi stranski vhod na Miklošičevi cesti. Po levih glavnih stopnicah se pride k deželnosodnemu vložišču, k deželnosodnemu predsedstvu in zborovalnici, k pisarniškemu ravnateljstvu in k deželnosodni denarni knjigi.

V drugem nadstropju so enako razdeljeni vsi civilnosodni oddelki (I., II., III., IV.) deželnega sodišča, deželna deska, zemljiška knjiga za mesto, rudarska in železniška knjiga, trgovski in združni register, notarski arhiv, knjižnica in razpravne dvorane za civilnopravne stvari s posvetovalnicami, sobami za odvetnike in sobami za priče. V vsakem nadstropju je tudi registratura za nastanjene sodne in pisarniške oddelke. Posebni arhivi deželnega in okrajnega sodišča so v kletnih prostorih.

(Konec prihodnjič.)

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. junija 1903.

— (»Pravnikov« izlet v Devin.) V nedeljo 28. junija priredi društvo »Pravnik« iz Ljubljane izlet v Devin in se sestane tu s slovenskimi in hrvatskimi pravniki iz tržaškega in goriškega okraja ter iz Istre k prijateljskemu shodu. Odbor vabi s tem vse pravniške kroge, tako člane kakor nečlane, k mnogoštevilni udeležbi. Izleta se udeleže tudi gospe izletnikov in njih družine. Ugled, ki jih uživajo po znani svoji prisrčnosti »Pravnikov« izleti in pa krasno ob Adriji ležeči kraj Devin s slikovitim svojim, na visoki skali v morje pomaknjениm gradom so porok, da uspe tudi ta izlet, kakor vsi prejšnji društveni izleti. Ker je naslednji dan praznik, nudi se izletnikom prilika, združiti z izletom še obisk drugih obmorskih krajev. Na dan izleta obiščejo izletniki zanimivi devinski grad, last

kneza Hohenlohe in pa bližnje morsko kopališče v Sesljanu (Sistiano). V Devinu samem je sestanek izletnikov na senčnatem vrtu restavracije gospoda Miroslava Plesa, ki pripravi skupni obed. Izletniki iz Ljubljane odidejo z jutranjim brzovlakom ob 5:59 min. in dojdejo v Nabrežino ob 9:03 min., kjer bo zajutrek. S poštnim vlakom se odpeljejo ob 10:02 min. v četrť ure oddaljeno postajo Devin. Priporočljiv je pešizlet iz Nabrežine v Devin, oddaljen le 7 km. Proti Ljubljani se izletniki vrnejo lahko isti dan iz Devina ob 6:28 min. zvečer, tako da pridejo v Ljubljano s prvim večernim brzovlakom ob 9:45 min. Radi preskrbitve obeda se je priglasiti do četrťka 25. junija zvečer. Priglase sprejemajo pisarne gg. odvetnikov dr. Danila Majarona v Ljubljani, dr. Edvarda Slavika v Trstu in dr. Dragotina Treo v Gorici. Izlet se izvrši ob vsakem vremenu. Na veselo svidenje!

— (Za vseučilišče, vzlasti za pravno fakulteto v Ljubljani) se je v najnovejšem času zopet oglasila slovenska javnost. Naučeno ministerstvo je namreč izjavilo resen namen, da zaradi nemirov, pod katerimi trpe na vseučilišču v Inomostu paralelni pravoslovni tečaji v italijanskem jeziku, hoče za Italijane ustanoviti samostalno pravno fakulteto ali vsaj pravno akademijo izven Inomosta. Vsled tega sta se vršila na Dunaju in v Pragi shoda slovanskih vseučiliščnikov, ki sta protestovala proti ustanovitvi laške pravne fakultete v Primorju in zahtevala ustanovitev vseučilišča v Ljubljani. Občinski svet ljubljanski je v seji dne 10. t. m. sklenil vložiti peticijo do vlade, naj ustanovitev vseučilišča v Ljubljani prične čim preje s slovensko pravno fakulteto. Vzlasti potrebo te fakultete je utemeljeval predlagatelj g. dr. Majaron z govorom, na katerega se »Slov. Pravnik« ozre v prihodnji številki.

— (Odvetniška zbornica kranjska) je imela svoj redni občni zbor dne 29. majnika 1903 popoldne v pisarni predsednika g. dra. Majarona. Glasom zapisnika se je zborovanje vršilo tako-le:

Zbornični predsednik gospod dr. Majaron konstatuje ob $\frac{1}{4}$ uri sklepčnost ter otvori zborovanje. Pozdravlja navzoče člane ter se spominja smrti pokojnega člana gospoda dr. Bisiaka ter pozivlja navzoče, da naj v znak sožalja vstanejo raz sedežev. Se zgodi. Konečno omenja predsednik, da se je zbornični odbor oficijelno poslovil od g. dra. pl. Schoeppla, ki se je odrekel advokaturi, in da je le-ta, zahvaljuje se na toliki pozornosti, zagotovil ohraniti svoje nekdanje kolege v najboljšem spominu. Se vzame v vednost. Zapisnikarjem se določi g. dr. Tekavčič. Nato se preide k dnevnemu redu:

1.) Podpredsednik g. dr. Papež prečita poročilo o poslovanju odbora v preteklem letu. — Isto se soglasno odobri.

2.) Dalje poroča podpredsednik g. dr. Papež o računu v preteklem letu, o proračunu za tekočo letno dobo in o letnem prispevku za zbornico. Račun in proračun se vzameta odobruje soglasno v vednost in istotako se soglasno določi letni zbornični prispevek za tekočo poslovno dobo 1903 na 10 K.

3.) Preide se k volitvi 2 odbornikov in jednega namestnika. Predsednik nominira za skrutinatorja gospoda dr. Kušarja in dr. Pirca. Oddanih je 14 glasov in sta zopet izvoljena za odbornika gospoda dr. Munda s 13 in dr. Tavčar tudi s 13 glasovi. Pri volitvi namestnika dobi od 13 oddanih glasov gospod dr. Vodušek 7, gospod dr. Kokalj 1 in gospod dr. Stor 5 glasov. Preide se torej k ožji volitvi. Oddanih je 11 glasov in je izvoljen gospod dr. Vodušek z večino 9 glasov, dočim ostane gospod dr. Stor z 2 glasoma v manjšini. Dva listka sta prazna. — Nato se vrši volitev 2 članov disciplinarnega sveta in njiju namestnikov. Oddanih 14 glasov. Izvolita se za redna člana disciplinarnega sveta gospoda dr. Štempihar in dr. Triller, kojih vsakteri je dobil po 14 glasov. Za namestnika izvolita se g. dr. Schegula s 13 in g. dr. Jamšek tudi s 13 glasovi.

4.) Odbornik gosp. dr. Krisper prečita poročilo odbora odvetniške zbornice kranjske zastran uvedbe odvetniškega talarja ter predlaga konečno naslednji odgovor na justično ministrstvo: »Občni zbor odvetniške zbornice kranjske, ki se je vršil dne 29. maja 1903, sklenil je odgovoriti na dopis visokega c. kr. justičnega ministrstva z dne 9. oktobra 1902 št. 187 sledeče: a) Odvetniška zbornica kranjska rada priznava intencije visokega justičnega ministrstva, izražene v namenu uvesti uradno nošo za odvetnike. b) Odvetniška zbornica izjavlja, da sedanje stališče, ki se priznava odvetnikom pri sodiščih, nikakor ne odgovarja onemu privilegiranemu stališču, katerega zunanji izraz sta talar in biret. c) Odvetniška zbornica izreka upanje, da se v doglednem času stališče odvetništva v Avstriji tako osnuje, da bode zamoglo sprejeti pravice in dolžnosti, zvezane z uradno nošo. d) Odvetniška zbornica si pridrži, ako bi se razmere v gornjem zmislu spremenile, da bo sama pri visokem c. kr. justičnem ministrstvu predlagala uvedbo uradne noše. Odvetniška zbornica za sedaj odklanja obligatorno uvedbo uradne noše.« — Ta predlog se sprejme brez debate soglasno.

5.) Zbornični predsednik g. dr. Majaron prečita dopis odvetniške zbornice moravske zastran centralnega glasila odvetnikov de pr. 25. aprila 1903 št. 120 ter predlaga v imenu odbora, naj zbornica izreče, da ne more proglasiti dnevnika »Neue Freie Presse« na Dunaju za oficijalno glasilo avstrijskega odvetništva, da pa nima ničesar proti temu, ako posamični člani dopisujejo v nameravano strokovno prilogo tega lista in razpravljajo o stanovskih vprašanjih. — Sprejeto brez debate soglasno.

6.) Pri točki »Eventualni nasveti« oglasi se k besedi g. dr. Krisper ter pravi: V zadnjih letih pripetili so se v neki pisarni slučaji, kateri zahtevajo, da se odvetništvo sploh izreče o tem, kaj misli o zasliševanju priče po odvetnikih. O tem ni prav nobenega dvoma, da je odvetnik opravičen in semtertja tudi primoran priče zaslišati in to posebno takrat, kadar lastna stranka ni bila navzoča pri kritičnem dogodku; potrebno pa je to celo takrat, kadar je bila stranka sicer pri dogodku navzoča, ko pa je bila stvar tako važna in osodepolna, da je treba vedeti položaj dokazov. Posebno potrebno je to na pr., če gre za ovadbo radi krive prisege, ker ako tam priče odrečejo, se lahko pripeti, da lastna stranka pride pod obtožbo radi

obrekovanja, če je tudi to, kar ona trdi, abstraktna resnica, samo zaradi tega, ker nima dokazov. Ako se pa ta pravica odvetnikova, informirati se pri pričah, tako daleč razteguje, da se profesionalno in skoro pri vsaki pravdi vabijo priče v pisarno, da se to celo godi v malenkostnih slučajih na pr. radi razžaljenja časti vsled kake razžaljive besede, če se potem odvetnik ponuja sam za pričo, kako je stranka v njegovi pisarni govorila, — ali pa če se na pr. priča zasliši v zadnjem trenutku tik pred razpravo, ko je že ves dokazni material in vsa informacija gotova, — potem je pač reči, da to presega delokrog odvetnika in da to njegovemu ugledu ne koristi. Govornik s tem nikakor noče reči, da se je v slučajih, katere ima v mislih, vplivalo na priče, vendar pa misli, da tako profesionalno zasliševanje ne služi v korist integritete dokazov. V interesu odvetništva je torej, da se dokazni material ohrani kolikor mogoče neskaljen, in da se tudi glede zaslišanja prič varujejo gotove meje. Kazalo bi torej morebiti resolvirati, da odvetniku ni zabranjeno zasliševati priče, da pa mora odvetnik imeti za to vselej kak važen motiv, in da je to dopustitev presoditi po razmerah slučaja, da pa profesionalno zasliševanje prič v slučajih, ko nobena potreba ni izkazana, ne ugaja ugledu stanu. — Gosp. dr. Tavčar se v bistvu strinja z gospodom predgovornikom ter izraža svoje mnenje tako, da naj bi se sploh zabranilo odvetnikom, vabiti priče v pisarno. Po njegovem mnenju je absolutno disciplinaren prestop, ako odvetnik kliče v svojo pisarno tiste priče, na katere se nasprotnik sklicuje. On predlaga, da naj se zbornica izreče: *a)* da je odvetnikom sploh zabranjeno zaslišavati priče, na katere se sklicuje nasprotna stranka; *b)* da je dovoljeno priče svoje stranke zaslišavati le iz prav važnih razlogov, da se pa tudi to odsvetuje. — Gospod dr. Krisper vstraja pri svoji prvotni resoluciji, katero še nadalje utemljuje. Konečno predlaga, naj se zbornica izreče v tem zmislu, da je odvetniku zabranjeno profesionalno zasliševanje prič, da pa je izjema dopustna iz posebno važnih razlogov. — Gospod dr. Tavčar umakne potem svoj predlog in se predlog g. dra. Krisperja potem, ko mu je zbornica priznala nujnost, sprejme soglasno.

Oglasi se še k besedi gospod dr. Kušar. On opozarja na sklep odvetniške zbornice bukovinske, kateri meri na to, da bi se priznala odvetniku zakonita zastavna pravica na stroških, katere ima njegova stranka terjati od nasprotne stranke. Dr. Kušar priporoča odboru, da naj prouči to vprašanje ter v ta namen stopi v zvezo z odborom bukovinske zbornice. — Sprejme se enoglasno.

Ker se nikdo več ne oglasi k besedi, zaključí predsednik zborovanje ob 5. uri popoldne.

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26; naroča se tudi pri O. Fischerju, knjigotržcu v Ljubljani, na Kongresnem trgu.

